

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ
МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ ТА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

SCIENTIFIC WORKS
OF INTERREGIONAL ACADEMY
OF PERSONNEL MANAGEMENT

POLITICAL SCIENCES AND PUBLIC MANAGEMENT

Випуск 4 (64), 2022

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

Редакційна колегія

Семенець-Орлова І. А., кандидат політичних наук, доктор наук з державного управління, професор, директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу, Міжрегіональна Академія управління персоналом (головний редактор)

Дакал А. В., доктор наук з державного управління, доцент кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Жовнірчик Я. Ф., доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування, Національний авіаційний університет

Карасевич А. О., кандидат філософських наук, професор, професор кафедри соціальних і правових дисциплін, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Козирська А., доктор політичних наук, професор, викладач факультету наук про політику і безпеку, Університет Миколая Коперника у Торуні

Ковач В. О., доктор наук з державного управління, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності, Державна установа «Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України»

Кондратенко О. Ю., доктор політичних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу теоретичних та прикладних проблем політології, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України

Копанчук В. О., доктор наук з державного управління, доцент кафедри кримінального права та процесу, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

Кульгінський Є. А., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри стоматології, Київський міжнародний університет

Лясота Л. І., кандидат політичних наук, доцент, член Соціологічної асоціації України

Монолатій І. С., доктор політичних наук, професор кафедри політології, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Пашина Н. П., доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології та міжнародних відносин, Маріупольський державний університет

Радченко О. О., кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Твердохліб О. С., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри державного управління у сфері цивільного захисту, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту

Толуб'як В. С., доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри менеджменту та публічного управління, Західноукраїнський національний університет

Шмаленко Ю. І., кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри соціології, Національний університет «Одеська юридична академія»

Katarzyna Radzik-Maruszak, dr hab., profesor, Fac Polit Sci & Journalism, Maria Curie-Skłodowska University in Lublin (Lublin, Poland)

Marek Pietras, prof. dr hab., Dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS

Затверджено Вченою радою

Міжрегіональної Академії управління персоналом 26 жовтня 2022 (протокол № 8)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

серія KB № 24905-14845P,

видане Міністерством юстиції України 08.07.2021 р.

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)

відповідно до Наказу МОН України № 320 від 07 квітня 2022 року (додаток 2) зі спеціальностей 052 – Політологія; 281 – Публічне управління та адміністрування.

Видання індексується Google Scholar

DOI: 10.32689/2523-4625-2022-4(64)

Наукові праці МАУП. Політичні науки та публічне управління. 2022. Вип. 4 (64). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2022. 122 с.

Публікуються статті науковців, які досліджують актуальні проблеми розвитку політики та публічного управління. Для науковців, викладачів, студентів та всіх, кого цікавить розвиток політичної науки та публічного управління в Україні.

ЗМІСТ

Ahmadli Ulvi Mansur

EU'S MEDIATION ROLE IN AZERBAIJAN-ARMENIA CONFLICT
AFTER SECOND KARABAKH WAR.....7

Adam HOŁUB

THE NATIONAL SECURITY STRATEGY OF THE REPUBLIC OF POLAND
AND THE POLITICAL CHARACTER OF THE EXECUTIVE POWER IN POLAND.....12

Анатолій ДУБРОВА

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ І БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....22

Anatolii KLOCHKO

IMPROVEMENT OF THE EXISTING MISSILES AND AMMUNITION
SUPPLY SYSTEM OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE
IN ACCORDANCE WITH NATO STANDARDS.....29

Василь КОЗЬМА

ІСТОРИЧНА ПОЛІТИКА ЯК ЗБРОЯ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ
(НА ПРИКЛАДІ ОКУПОВАНОГО КРИМУ).....35

Валентин КОЛЄЧКІН

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ У ДОБУ ПОСТМОДЕРНУ43

Інна КОНОНЕНКО

ЕФЕКТИВНІСТЬ СПІВПРАЦІ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
В ЕКОЛОГІЧНІЙ СФЕРІ.....48

Людмила КРИВА

МОДЕЛІ ДЕМОКРАТИЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНИ
НА ПОЧАТКУ 1990-Х РОКІВ.....55

Ігор ЛИТОВЧЕНКО

РОЗВИТОК ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ
ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА НАЛЕЖНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ.....62

Володимир ЛІПКАН

ГЕОСТРАТЕГІЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ: ЧИННИКИ ВПЛИВУ.....70

Сергій ПАРХОМЕНКО

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТОМ УКРАЇНИ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ
ПІД ЧАС ПЕРШОГО ЕТАПУ ВІДСІЧІ ШИРОКОМАСШТАБНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ
АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ (24.02-2.04. 2022 Р.).....85

Леся РУДА

ГЛОБАЛЬНИЙ СВІТ В ПРИЗМІ ЛОКАЛЬНИХ ЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ УТВОРЕНЬ.....97

Ігор СЛОБОДЯН

НЕЗАВЕРШЕНИЙ ПРОЦЕС ДОГОВІРНО-ПРАВОВОГО ОФОРМЛЕННЯ
ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ – ЗАГРОЗА РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ
У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ.....102

Роман ШЕВЧУК

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО
ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ.....109

Ростислав ЩОКІН, Жан БЕЛЕНЮК

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
СФЕРОЮ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ.....117

УДК 371.74

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-4\(64\)-3](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-4(64)-3)

Анатолій ДУБРОВА

аспірант, ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», вул. Фрометівська, 2, Київ, Україна, 03039

ORCID: 0000-0003-0257-3454

Anatoly DUBROVA

Postgraduate Student at the Interregional Academy of Personnel Management, Frometivska str., 2, Kyiv, Ukraine, 03039

ORCID: 0000-0003-0257-3454

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ І БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ACTUAL PROBLEMS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE SPHERE OF ENSURING LAW AND ORDER AND SOCIAL SECURITY IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

У статті досліджено правові аспекти забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в умовах воєнного стану, що передбачає захищеність життєво важливих для суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина, і є пріоритетним завданням діяльності сил безпеки, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та громадськості, які здійснюють заходи відповідно до правової бази країни, головним чином шляхом попередження і запобігання правопорушень, а також шляхом прийняття відповідних заходів для припинення порушень закону.

Встановлено, що у період особливого правового режиму воєнного стану, який вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності передбачено надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень. Це означає, що гарантовані статтями 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України права і свободи людини і громадянина не можуть бути реалізовані як в мирний час, що визначено положення Закону України «Про правовий режим воєнного стану», а саме, в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування запроваджувати та здійснювати в межах тимчасових обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, передбачених указом Президента України про введення воєнного стану, низку заходів правового режиму воєнного стану.

Ключові слова: публічне управління, державне управління, правопорядок та безпека суспільства, забезпечення правопорядку та безпеки суспільства, воєнний стан, конституційні права і свободи людини.

The article researched the legal aspects of ensuring law and security order of society in the conditions of martial law, which provides for the protection of the interests, rights and freedoms of a person and citizen vital to society and the individual, and is a priority task of the security forces, other state bodies, local self-government bodies, their officials and the public, who carry out measures in accordance with the legal framework of the country, mainly by prevention and prevention of offenses, as well as by taking appropriate measures to stop violations of the law.

It was established that during the period of the special legal regime of martial law in Ukraine, a special legal regime is implemented in Ukraine or in some of its localities in the event of armed aggression or threat of attack, danger to the state independence of Ukraine, its territorial integrity. This means giving the relevant state authorities, military command, military administrations and local self-government bodies the powers necessary to avert the threat, repulse armed aggression and ensure national security, eliminate the threat of danger to the state independence of Ukraine, its territorial integrity, as well as temporary, caused by the threat, restrictions on the constitutional rights and freedoms of a person and a citizen and the rights and legal interests of legal entities with an indication of the period of validity of these restrictions. This means that the rights and freedoms of a person and a citizen, guaranteed by Articles 30-34, 38, 39, 41-44, 53 of the Constitution of Ukraine, cannot be realized in peacetime, which is defined by the provisions of the Law of Ukraine "On the Legal Regime of Martial Law". Namely, in Ukraine or in some of its localities, where martial law has been imposed, the military command together with military administrations (in the case of their formation) can independently or with the involvement of executive authorities, the Council of Ministers of the Autonomous Republic of Crimea, local self-government

bodies introduce and carry out within the limits of temporary limitations of the constitutional rights and freedoms of a person and citizen, as well as the rights and legal interests of legal entities, provided for by the decree of the President of Ukraine on the introduction of martial law, a number of measures of the legal regime of martial law.

Key words: public administration, state administration, law and security order of society, ensuring law and security order of society, martial law, constitutional rights and human freedoms.

Постановка проблеми. Виклики, які сьогодні стоять перед державою - органами державної влади, органами правоохоронної системи України в умовах воєнного стану, пов'язані зі спроможністю забезпечити не тільки захист прав і свобод громадян, протистояти системі злочинності й іншим негативним соціальним явищам, а насамперед забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності. Що, передбачає згідно чинного законодавства (Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII «Про правовий режим воєнного стану», Указ Президента України від 24 лютого 2022 р. №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні») тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1, 2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проаналізовано публікації вчених щодо визначення понятійно-категоріального апарату за напрямку дослідження [3, 4]; головним інформаційним джерелом досліджень є Конституція України, національне законодавство та нормативно правові акти України, які гарантують захист прав і свобод людини і передбачають обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб у період особливого правового режиму воєнного стану в Україні (або в окремих її місцевостях) [1, 2, 5-11].

Мета статті – дослідити механізми забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в умовах воєнного стану, що передбачає обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб.

Виклад основного матеріалу. У юридичній енциклопедії правопорядок пов'язаний з категорією законності. Він фактично є результатом реалізації норм права, точного і неухильного виконання законів та інших нормативно-правих актів, тобто законності. Законність і Правопорядок — необхідні умови та засоби максимально повного забезпечення прав і свобод громадян [3]. Також зазначається, що правопорядок є необхідним елементом правової держави, тому що саме держава формує систему права і забезпечує його реалізацію.

В Україні правопорядок забезпечується всіма гілками державної влади, де особливе місце належить правоохоронним органам [3].

За визначенням В.В. Сокурєнка - «забезпечення правопорядку - це процес гарантування безпечного середовища для усіх громадян в їх повсякденному житті, відповідно до правової бази країни, головним чином шляхом попередження і запобігання правопорушень, а також шляхом прийняття відповідних заходів для припинення порушень закону» [4].

Водночас у чинному законодавстві визначено категорію «громадська безпека і порядок», як захищеність життєво важливих для суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина, забезпечення яких є пріоритетним завданням діяльності сил безпеки, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та громадськості, які здійснюють узгоджені заходи щодо реалізації і захисту національних інтересів від впливу загроз [5]. Також Законом України «Про національну безпеку України» йдеться про Стратегію громадської безпеки та цивільного захисту України - це документ довгострокового планування, що розробляється на основі Стратегії національної безпеки України за результатами огляду громадської безпеки та цивільного захисту і визначає напрями державної політики щодо гарантування захищеності життєво важливих для держави, суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина, цілі та очікувані результати їх досягнення з урахуванням актуальних загроз [5], проект якого представлений на сайті Міністерство внутрішніх справ України (МВС) у 2021 році з метою реалізації Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392, на виконання зобов'язань, взятих Україною згідно Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, та за результатами огляду громадської безпеки та цивільного захисту.

Проте в умовах воєнного стану в Україні (який був введений Указом Президента України від 24 лютого 2022 р. №64/2022 із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року строком на 30 діб з подальшим продовженням) здійснюється особливий правовий режим,

що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1].

Це передбачає згідно Указу Президента України від 24 лютого 2022 р. №64/2022. «Про введення воєнного стану в Україні» можливість обмеження конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачених статтями 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України. Зокрема це стосується [6, Ст. 30-34, 38, 39]:

- гарантування недоторканності житла;
- таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції;
- втручання в особисте і сімейне життя;
- збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини;
- свободи пересування, вільного вибору місця проживання;
- гарантування права на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань;
- права вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір;
- права брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, тощо;
- право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування.

Що стосується права на володіння, користування і розпорядження приватною власністю, результатами інтелектуальної, творчої діяльності - примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути засто-

соване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості. Примусове відчуження таких об'єктів з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану [6, Ст. 41].

Крім того обмежується права, які також визначаються Конституцією України як права і свободи людини і громадянина, а саме: право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом (Ст. 42); право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працюю, яку людина вільно обирає або на яку вільно погоджується (Ст. 43); право на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів (Ст. 44); право на освіту (Ст. 53).

Також у період правового режиму воєнного стану в Україні (або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан) вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб, що визначені частиною першою Ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», і передбачають запровадження таких заходів [1]:

- встановлювати (посилювати) охорону об'єктів критичної інфраструктури та об'єктів, що забезпечують життєдіяльність населення, і вводити особливий режим їх роботи. Порядок встановлення (посилення) охорони таких об'єктів та їх перелік, що із введенням воєнного стану підлягають охороні, а також порядок особливого режиму їх роботи затверджуються Кабінетом Міністрів України;
- запроваджувати трудову повинність для працездатних осіб, не залучених до роботи в оборонній сфері та захисту критичної інфраструктури і не заброньованих за підприємствами, установами та організаціями на період дії воєнного стану з метою виконання робіт, що мають оборонний характер, а також ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, які виникли в період дії воєнного стану, та залучати їх в умовах воєнного стану до суспільно корисних робіт, що виконуються для задоволення потреб Збройних Сил України, інших військових формувань, правоохоронних органів і сил цивільного захисту, забезпечення функціонування національної економіки та захисту критичної інфраструктури і не потребують, як правило, спеціальної професійної підготовки осіб. За працівниками, залученими до виконання суспільно корисних робіт, на час виконання таких робіт зберігається попереднє місце роботи (посада). Поряд-

док залучення працездатних осіб в умовах воєнного стану до суспільно корисних робіт та питання їхнього соціального захисту з урахуванням вимог закону визначаються Кабінетом Міністрів України (Постанова КМУ «Про затвердження Порядку залучення працездатних осіб до суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану», де визначаються правові та організаційні засади залучення працездатних осіб до суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану, що виконуються під час запровадження трудової повинності, а також регулює питання соціального захисту працездатних осіб, що залучаються до їх виконання [7]);

- використовувати потужності та трудові ресурси підприємств, установ і організацій усіх форм власності для потреб оборони, змінювати режим їхньої роботи, проводити інші зміни виробничої діяльності, а також умов праці відповідно до законодавства про працю;

- примусово відчужувати майно, що перебуває у приватній або комунальній власності, вилучати майно державних підприємств, державних господарських об'єднань для потреб держави в умовах правового режиму воєнного стану в установленому законом порядку та видавати про це відповідні документи встановленого зразка;

- запроваджувати у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, комендантську годину (заборону перебування у певний період доби на вулицях та в інших громадських місцях без спеціально виданих перепусток і посвідчень), а також встановлювати спеціальний режим світломаскування;

- встановлювати у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України особливий режим в'їзду і виїзду, обмежувати свободу пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також рух транспортних засобів (Постанова КМУ «Про затвердження Порядку встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан», в якій визначено процедуру встановлення заходів особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів в Україні або її окремих місцевостях, де введено воєнний стан, що здійснюються військовим командуванням разом з військовими адміністраціями (у разі їх утворення) самостійно або із залученням органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Рес-

публіки Крим, органів місцевого самоврядування [8]);

- перевіряти у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України документи у осіб, а в разі потреби проводити огляд речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян, за винятком обмежень, встановлених Конституцією України (Постанова КМУ «Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану», в якій передбачено механізм перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану, крім обмежень, визначених Конституцією України [9]);

- забороняти проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів;

- порушувати у порядку, визначеному Конституцією та законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підлив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на стійкість критичної інфраструктури, права і свободи людини, здоров'я населення;

- встановлювати у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України заборону або обмеження на вибір місця перебування чи місця проживання осіб на території, на якій діє воєнний стан (Постанова КМУ «Про затвердження Порядку встановлення заборони або обмеження на вибір місця перебування чи місця проживання осіб на території, на якій діє воєнний стан», яка визначає механізм встановлення заборони або обмеження на вибір місця перебування чи місця проживання осіб на території, на якій діє воєнний стан, що запроваджується та здійснюється військовим командуванням разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) самостійно або із залученням органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування [10]);

- регулювати у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, роботу постачальників електронних комунікаційних мереж

та/або послуг, поліграфічних підприємств, видавництв, телерадіоорганізацій, телерадіоцентрів та інших підприємств, установ, організацій і закладів культури та засобів масової інформації, а також використовувати місцеві радіостанції, телевізійні центри та друкарні для військових потреб і проведення роз'яснювальної роботи серед військ і населення; забороняти роботу приймально-передавальних радіостанцій особистого і колективного користування та передачу інформації через комп'ютерні мережі;

- у разі порушення вимог або невиконання заходів правового режиму воєнного стану вилучати у підприємств, установ і організацій усіх форм власності, окремих громадян електронне комунікаційне обладнання, телевізійну, відео- і аудіоапаратуру, комп'ютери, а також у разі потреби інші технічні засоби зв'язку;

- забороняти у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України торгівлю зброєю, сильнодіючими хімічними і отруйними речовинами, а також алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі (Постанова КМУ «Про затвердження Порядку заборони торгівлі зброєю, сильнодіючими хімічними і отруйними речовинами, а також алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі, в умовах правового режиму воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях», де встановлено особливості запровадження заборони торгівлі зброєю, сильнодіючими хімічними і отруйними речовинами, а також алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі (за винятком лікарських засобів, дозволених до застосування та включених до Державного реєстру лікарських засобів, та дезінфекційних засобів), в умовах правового режиму воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях відповідно до Указу Президента України про введення воєнного стану, затвердженого Верховною Радою України. [11]);

- встановлювати особливий режим у сфері виробництва та реалізації лікарських засобів, які мають у своєму складі наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори, інші сильнодіючі речовини, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України;

- вилучати у підприємств, установ і організацій навчальну та бойову техніку, вибухові, радіоактивні речовини і матеріали, сильнодіючі хімічні та отруйні речовини;

- забороняти громадянам, які перебувають на військовому або спеціальному обліку у Міністерстві оборони України, Службі

безпеки України чи Службі зовнішньої розвідки України, змінювати місце проживання (місце перебування) без дозволу військового комісара або керівника відповідного органу Служби безпеки України чи Служби зовнішньої розвідки України; обмежувати проходження альтернативної (невійськової) служби;

- встановлювати для фізичних і юридичних осіб військово-квартирну повинність з розквартирування військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу правоохоронних органів, особового складу служби цивільного захисту, евакуйованого населення та розміщення військових частин, підрозділів і установ;

- встановлювати порядок використання фонду захисних споруд цивільного захисту;

- проводити евакуацію населення у разі виникнення або загрози виникнення надзвичайної ситуації, а також із зон збройних конфліктів (з районів можливих бойових дій) у безпечні райони;

- проводити евакуацію матеріальних і культурних цінностей, що перебувають у державній власності, у разі виникнення загрози їх пошкодження або знищення згідно з переліком, що затверджується Кабінетом Міністрів України;

- запроваджувати у разі необхідності у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, нормоване забезпечення населення основними продовольчими і непродовольчими товарами;

- вживати додаткових заходів щодо посилення охорони державної таємниці;

- інтернувати (примусово оселяти) громадян іноземної держави, яка загрожує нападом чи здійснює агресію проти України;

- здійснювати у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, обов'язкову евакуацію затриманих осіб, що перебувають в ізоляторах тимчасового тримання; підозрюваних, обвинувачених осіб, щодо яких застосовано запобіжний захід - тримання під вартою, що перебувають в слідчих ізоляторах; етапування засуджених осіб, які відбувають такі покарання, як арешт, обмеження волі, позбавлення волі на певний строк та довічне ув'язнення, з установ виконання покарань, розташованих у місцевостях, наближених до районів, де ведуться бойові дії, до відповідних установ, які розташовані в безпечній місцевості;

- запроваджувати інші заходи, передбачені нормами міжнародного гуманітарного права.

Висновки. Таким чином забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в умовах

воєнного стану передбачає захищеність життєво важливих для суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина, що є пріоритетним завданням діяльності сил безпеки, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та громадськості, які здійснюють заходи відповідно до правової бази країни, головним чином шляхом попередження і запобігання правопорушень, а також шляхом прийняття відповідних заходів для припинення порушень закону.

Проте у період особливого правового режиму воєнного стану в Україні, що вводиться по всій території країни або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності передбачено надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки

державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень. Це означає, що гарантовані статтями 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України права і свободи людини і громадянина не можуть бути реалізовані як в мирний час, що встановлено положеннями Закону України «Про правовий режим воєнного стану», а саме в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування запроваджувати та здійснювати в межах тимчасових обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, передбачених указом Президента України про введення воєнного стану, низку заходів правового режиму воєнного стану.

Література:

1. Про правовий режим воєнного стану. Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
2. Про введення воєнного стану в Україні. Указ Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64/2022. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>
3. Правопорядок. Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2003. Т. 5 : П — С. 736.
4. Сокурєнко В.В. Роль поліції в забезпеченні громадського правопорядку. *Особистість, суспільство, закон*. Харків, 2021, С. 207-210.
5. Про національну безпеку України. Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
6. Конституція України. Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=254%EA%2F96%E2%F0>
7. Про затвердження Порядку залучення працездатних осіб до суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану. Постанова КМУ від 13.07.2011 р. № 753. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/753-2011-%D0%BF#n9>
8. Про затвердження Порядку встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан. Постанова КМУ від 29.12.2021 р. № 1455. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1455-2021-%D0%BF#n8>
9. Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану. Постанова КМУ від 29.12.2021 р. № 1456. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1456-2021-%D0%BF#n8>
10. Про затвердження Порядку встановлення заборони або обмеження на вибір місця перебування чи місця проживання осіб на території, на якій діє воєнний стан. Постанова КМУ від 29.12.2021 р. № 1450. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1450-2021-%D0%BF#n10>
11. Про затвердження Порядку заборони торгівлі зброєю, сильнодіючими хімічними і отруйними речовинами, а також алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі, в умовах правового режиму воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях. Постанова КМУ від 29.12.2021 р. № 1457. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1457-2021-%D0%BF#n9>

References:

1. *Pro pravovyy rezhyr voyennoho stanu. Zakon Ukrayiny vid 12. 06. 2015 r. № 389-VIII № 580-VIII.* [About the legal regime of martial law. Law of Ukraine dated 12. 06. 2015 p. № 389-VIII № 580-VIII]. Legislation of Ukraine / Verkhovna Rada Ukrayiny database. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
2. *Pro vvedennya voyennoho stanu v Ukrayini. Ukaz Prezydenta Ukrayiny vid 24 lyutoho 2022 r. № 64/2022.* [About the introduction of martial law in Ukraine. Decree of the President of Ukraine dated February 24, 2022 No. 64/2022.]. Legislation of Ukraine / Verkhovna Rada Ukrayiny database. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>
3. *Pravoporyadok.* (2003). *Yurydychna entsyklopediya.* [Law and order. Legal encyclopedia]. Kyiv: Ukrainian encyclopedia named after M. P. Bazhana/ Vol. 5: P. 736. [in Ukrainian].
4. Sokurenko, V.V. (2021). *Rol politsiyi v zabezpecheni hromads'koho pravoporyadku.* [The role of the police in ensuring public law and order]. *Osobystist', suspil'stvo, zakon.* Kharkiv. pp. 207-210. [in Ukrainian].
5. *Pro natsional'nu bezpeku Ukrayiny. Zakon Ukrayiny vid 21.06.2018 r. № 2469-VIII.* [About the national security of Ukraine. Law of Ukraine dated 21.06.2018 p. № 2469-VIII]. Legislation of Ukraine / Verkhovna Rada Ukrayiny database. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
6. *Konstytutsiya Ukrayiny. Zakon Ukrayiny vid 28.06.1996 № 254k/96-BP.* [Constitution of Ukraine. Law of Ukraine dated 28.06.1996 № 254k/96-BP]. Legislation of Ukraine / Verkhovna Rada Ukrayiny database. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>
7. *Pro zatverdzhennya Poryadku zahuchennya pratsezdatsnykh osib do suspil'no korysnykh robir v umovakh voyennoho stanu. Postanova KMU vid 13.07.2011 r. № 753.* [On the approval of the Procedure for the involvement of able-bodied persons in socially useful works in the conditions of martial law. Resolution of the CMU of July 13, 2011 No. 753]. Legislation of Ukraine / Verkhovna Rada Ukrayiny database. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/753-2011-%D0%BF#n9>
8. *Pro zatverdzhennya Poryadku vstanovlennya osoblyvoho rezhymu v'yizdu i vvyizdu, obmezheniya svobody peresuvannya hromadyan, inozemtsiv ta osib bez hromadyanstva, a takozh rukhu transportnykh zasobiv v Ukrayini abo v okremykh yiyi mistsevostyakh, de vvedeno voyennyi stan. Postanova KMU vid 29.12.2021 r. № 1455.* [On the approval of the Procedure for establishing a special entry and exit regime, restricting the freedom of movement of citizens, foreigners and stateless persons, as well as the movement of vehicles in Ukraine or in some of its areas where martial law has been imposed. Resolution of the CMU of December 29, 2021 No. 1455.]. Legislation of Ukraine / Verkhovna Rada Ukrayiny database. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1455-2021-%D0%BF#n8>
9. *Pro zatverdzhennya Poryadku perevirky dokumentiv v osib, ohlyadu rechei, transportnykh zasobiv, bahazhu ta vantazhiv, sluzhbovykh prymishchen' i zhytla hromadyan pid chas zabezpechennya zakhodiv pravovoho rezhymu voyennoho stanu. Postanova KMU vid 29.12.2021 r. № 1456.* [On the approval of the Procedure for checking documents of persons, inspecting things, vehicles, luggage and cargo, office premises and citizens' housing during the provision of measures of the legal regime of martial law. Resolution of the CMU dated 12/29/2021 No. 1456.]. Legislation of Ukraine / Verkhovna Rada Ukrayiny database. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1456-2021-%D0%BF#n8>
10. *Pro zatverdzhennya Poryadku vstanovlennya zaborony abo obmezheniya na vybir mistysya perebuvannya chy mistysya prozhyvannya osib na terytoriyi, na yakiy diye voyennyi stan. Postanova KMU vid 29.12.2021 r. № 1450.* [On the approval of the Procedure for establishing a ban or restriction on the choice of the place of stay or place of residence of persons in the territory where martial law is in effect. Resolution of the CMU of December 29, 2021 No. 1450.]. Legislation of Ukraine / Verkhovna Rada Ukrayiny database. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1450-2021-%D0%BF#n10>
11. *Pro zatverdzhennya Poryadku zaborony torhivli zbroyeyu, syl'nodiyuchymy khimichnymy i otruynymy rehovynamy, a takozh alkohol'nyimi napoyamy ta rehovynamy, vyroblenymy na spyrtoviy osnovi, v umovakh pravovoho rezhymu voyennoho stanu v Ukrayini abo okremykh yiyi mistsevostyakh. Postanova KMU vid 29.12.2021 r. № 1457.* [On the approval of the Order prohibiting the trade in weapons, powerful chemical and poisonous substances, as well as alcoholic beverages and substances produced on an alcohol basis, in the conditions of the legal regime of martial law in Ukraine or some of its localities. Resolution of the CMU of December 29, 2021 No. 1457.]. Legislation of Ukraine / Verkhovna Rada Ukrayiny database. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1457-2021-%D0%BF#n9>